

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců Mgr. Aleše Smetanky a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **Klavarská elektrárenská a.s.**, se sídlem Bohdanečská 864, Praha 9, zastoupená Mgr. Karlem Nejtkem, advokátem se sídlem Pujmanové 1753/10a, Praha 4, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 6. 2023, č. j. 19727/23/5200-11434-707700, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2023, č. j. 14 Af 26/2023-95,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Finanční úřad pro hlavní město Prahu (dále jen „*správce daně*“) vydal čtyři dodatečné platební výměry, kterými žalobkyni doměřil daň z příjmů právnických osob (dále též jen „*daň*“) za zdaňovací období let 2016 až 2018 a současně jí sdělil předpis penále z doměřené daně. Konkrétně se jedná o dodatečné platební výměry (i) ze dne 24. 5. 2021, č. j. 4298605/21/2009-52521-110149, na daň za zdaňovací období leden 2016 až prosinec 2016 vyšší o částku 4 599 520 Kč a současně na penále z doměřené daně ve výši 919 904 Kč, (ii) ze dne 1. 6. 2021, č. j. 5034557/21/2009-52521-110149, na daň za zdaňovací období leden 2017 až prosinec 2017 vyšší o částku 4 599 520 Kč a současně na penále z doměřené daně ve výši 919 904 Kč, (iii) ze dne 1. 6. 2021, č. j. 5070439/21/2009-52521-110149, na daň za zdaňovací období leden 2018 až září 2018 vyšší o částku 3 419 050 Kč a současně na penále z doměřené daně ve výši 683 810 Kč, a (iv) ze dne 1. 6. 2021, č. j. 5105583/21/2009-52521-110149, na daň za zdaňovací období říjen 2018 až prosinec 2018 vyšší o částku 231 610 Kč a současně na

penále z doměřené daně ve výši 46 322 Kč (dále společně jen „*dodatečné platební výměry*“). Důvodem pro doměření daně bylo, že správce daně neuznal jako daňově účinné náklady na úroky vyplacené žalobkyní v předmětných zdaňovacích obdobích z jí emitovaných korunových dluhopisů, a to z důvodu zneužití práva. Dle názoru správce daně v posuzovaném případě bylo hlavním účelem emise korunových dluhopisů v prosinci 2012 získat daňové zvýhodnění v rozporu s cílem sledovaným zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „*zákon o daních z příjmů*“), a to jak na straně žalobkyně, coby emitenta (snížením si základu daně o náklady na úroky vyplacené z dluhopisů), tak i na straně upisovatelů dluhopisů, kterými byli dosavadní vlastníci žalobkyně (výplatou úroků z těchto dluhopisů zatížených nulovou srážkovou daní).

[2] Žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 6. 2023, č. j. 19727/23/5200-11434-707700 (dále též jen „*napadené rozhodnutí*“), zamítl odvolání proti uvedeným dodatečným platebním výměrům a tato prvostupňová rozhodnutí potvrdil.

[3] Žalobkyně podala proti napadenému rozhodnutí žalovaného žalobu u Městského soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“), který ji rozsudkem ze dne 6. 12. 2023, č. j. 14 Af 26/2023-95, zamítl.

[4] Městský soud v úvodu svého posouzení předeslal, že vyšel z rozsudku téhož soudu ze dne 23. 10. 2023, č. j. 14 Af 32/2021-93, jímž byla zamítnuta žaloba stejné žalobkyně proti rozhodnutím daňových orgánů o doměření daně za zdaňovací období v letech 2013 až 2015, a to na základě obdobných skutkových okolností jako v jím nyní posuzované věci, přičemž i žalobní argumentace jsou obdobné. Městský soud se se závěry vyřčenými v odkazovaném rozsudku ztotožnil. Nejvyšší správní soud pro úplnost poznamenává, že řízení o kasační stížnosti žalobkyně směřující proti právě zmíněnému rozsudku městského soudu č. j. 14 Af 32/2021-93 bylo zastaveno usnesením kasačního soudu ze dne 11. 1. 2024, č. j. 3 Afs 292/2023-37.

[5] Městský soud označil za hlavní podstatu předmětného sporu otázku, zdali žalobkyní realizované transakce prostřednictvím korunových dluhopisů naplňují institut zneužití práva. Podle městského soudu k dané otázce již existuje bohatá aktuální judikatura správních soudů, kterou podrobně shrnul. Ve světle této judikatury městský soud posoudil, zda konkrétní okolnosti posuzované věci svědčí závěru daňových orgánů, že v případě žalobkyně došlo ke zneužití práva, neboť nelze nalézt ekonomické důvody pro emisi dluhopisů tak, jak byla žalobkyní a dalšími subjekty provedena. A městský soud závěrům daňových orgánů přisvědčil.

[6] Městský soud za podstatné označil následující skutečnosti. Žalobkyně v prosinci 2012 (tedy krátce před koncem období skýtajícího daňově výhodný režim) emitovala korunové dluhopisy v hodnotě 230 000 000 Kč za účelem financování transakce spočívající v akvizici společností AKUM Vysoké Mýto s. r. o. (dále jen „*AKUM*“) a BKL Czech, a. s. (dále jen „*BKL*“), jejichž výlučnými či majoritními vlastníky (společníky, resp. akcionáři) byli Ing. Josef Krejčí, Ing. Jiří Škorpil a Milan Škorpil. Tytéž tři fyzické osoby současně byly i jedinými společníky žalobkyně (následně jedinými akcionáři, neboť v roce 2013 žalobkyně změnila svou právní formu z veřejné obchodní společnosti na akciovou společnost). Zjednodušeně řečeno, Ing. Josef Krejčí, Ing. Jiří Škorpil a Milan Škorpil, coby jediní společníci žalobkyně, rozhodli o úplatném nabytí podílů ve společnosti AKUM a 90 % akcií společnosti BKL od sebe samých coby fyzických osob, a to za celkovou cenu 220 071 000 Kč.

pokračování

Tytéž tři fyzické osoby upsaly předmětné korunové dluhopisy ve stejné výši (skutečně tedy byly upsány korunové dluhopisy ve výši 220 071 000 Kč), které předtím neveřejně emitovala jimi vlastněná společnost (žalobkyně). Současně došlo k započtení (z pohledu žalobkyně) pohledávek za úpis emitovaných dluhopisů vůči dluhům vzniklým z převodu obchodních, resp. akciových podílů ve společnostech AKUM a BKL, které žalobkyně měla vůči svým společníkům (později akcionářům). Žalobkyně tedy od upisovatelů korunových dluhopisů (svých společníků, resp. akcionářů) nezískala žádné finanční prostředky, přičemž uvedené tři fyzické osoby *de facto* vydaly korunové dluhopisy samy sobě. Ač z jejich strany nedošlo k žádnému finančnímu plnění vůči žalobkyni, vznikl jim v souvislosti s úpisem dluhopisů nárok na protiplnění (úrok z držby dluhopisů ve výši 11 % p. a. po dobu 15 let nedotčený srážkovou daní při celkové roční výši úroku 24 207 810 Kč a úhrada jmenovité hodnoty dluhopisů k datu jejich splatnosti v celkové výši 220 071 000 Kč), zatímco žalobkyně byla zatížena uvedenými závazky vůči těmto třem fyzickým osobám.

[7] Podle městského soudu ve své podstatě došlo jen k přeskupení majetku ve skupině subjektů plně ovládaných uvedenými třemi fyzickými osobami, resp. k přeměně vlastnictví těchto osob z přímého na nepřímé, aniž kterýkoliv z uvedené trojice pozbyl cokoli ze svého vlivu a aniž skupina získala jakýkoli nový kapitál nebo aniž by došlo k podpoře podnikání žalobkyně (tedy v rozporu s ekonomickou podstatou emise dluhopisů). Veškeré transakce spojených osob byly od počátku nastaveny tak, aby optimalizovaly zisk a jiné výhody pro Ing. Josefa Krejčího, Ing. Jiřího Škorpila a Milana Škorpila, přičemž k těmto transakcím došlo právě proto, že uvedená trojice všechny zapojené subjekty ovládala. Nespojené subjekty by neměly k řadě z realizovaných kroků ekonomickou motivaci, neboť pro ně samotné nedávaly smysl.

[8] Případné další ekonomické efekty emitovaných dluhopisů měly dle městského soudu pouze druhotnou povahu a marginální význam, a to obzvlášť za situace, kdy žalobkyní nakoupené podíly a akcie ve společnostech AKUM a BKL byly z majetku žalobkyně v souvislosti s následně realizovanou fúzí v roce 2014 vyloučeny a kdy u obecně formulovaných ekonomických cílů scházela příčinná souvislost s emisí korunových dluhopisů a jejich upsáním Ing. Josefem Krejčím, Ing. Jiřím Škorpilem a Milanem Škorpilem. Jednalo se tedy o transakce bez reálného ekonomického významu, jejichž převažujícím smyslem bylo vytvoření podmínek pro získání daňové výhody na straně žalobkyně i upisovatelů dluhopisů.

[9] Městský soud proto souhlasil s daňovými orgány, že cílem účelově provázaných operací mezi spojenými osobami bylo zatížení žalobkyně daňově uznatelnými náklady, které představovaly vyplácené úroky z dluhopisů, a současně vyplacení těchto úroků Ing. Josefu Krejčímu, Ing. Jiřímu Škorpilovi a Milanu Škorpilovi (jako jediným vlastníkům žalobkyně a současně upisovatelům dluhopisů), jejichž úrokový příjem bude zdaněn nulovou srážkovou daní (základ daně byl stanovován za každý jednotlivý dluhopis a zaokrouhloval se na celé koruny dolů). Podle městského soudu je z uvedeného patrný rozpor se smyslem zákona o daních z příjmů. Mezi popsányými kroky žalobkyně a získáním výhody je jednoznačně patrná i příčinná souvislost, neboť bez nich by k získání uvedené daňové výhody nedošlo.

[10] Městský soud konstatoval, že daňové orgány dostaly povinnosti dostatečně zjistit skutkový stav věci. Prokázaly, že se žalobkyně svým jednáním dopustila zneužití práva, resp. naplnění objektivního i subjektivního kritéria zneužití práva. Městský soud nepřisvědčil

žalobkyni, že žalovaný rezignoval na prokázání subjektivního prvku institutu zneužití práva tím, že pouze konstatoval naplnění tohoto kritéria propojením zúčastněných osob, neboť žalovaný i správce daně přdestřeli množství skutečností, které svědčily naplnění kritérií zneužití práva (za všechny městský soud odkázal na bod 81 napadeného rozhodnutí).

[11] Žalobkyně sice v daňovém řízení nabídla několik ekonomických vysvětlení svých kroků, ovšem podle městského soudu žalobkyní uváděné výhody se převážně týkaly nesouvisejících transakcí nebo restrukturalizace skupiny jako celku a neměly příčinnou souvislost s emisí korunových dluhopisů, neboť jednotlivé kroky mohly být provedeny nezávisle na samotné emisi i na úpisu dluhopisů. Žalobkyní namítaná fúze mohla být po změně její právní formy provedena i bez odkupu podílů a akcií společností AKUM a BKL, tudíž se nejednalo o nezbytný mezikrok k vytvoření holdingové struktury. Pokud by došlo k předmětné fúzi sloučením až po změně právní formy žalobkyně, nemusela být zatížena závazkem splacení nominální hodnoty dluhopisů a dalšími enormními finančními náklady spočívajícími v povinnosti hradit dluhopisové úroky. V důsledku emise a úpisu dluhopisů, souvisejícího enormního zadlužení a změny právní formy žalobkyně se tato naopak stala pro potenciálního externího investora méně lákavou. Žádné externí zdroje financování pak emise dluhopisů nepřinesla.

[12] Podle městského soudu žalobkyní uváděné hypotetické scénáře vyvolávají dojem dodatečného zdůvodnění, které by mohly v budoucnu teoreticky přinést určité drobné ekonomické výhody, nicméně je nelze považovat za přesvědčivé tvrzení, že šlo o cíl hlavní. Pokud žalobkyně zevrubně pojednávala o výhodách korunových dluhopisů, nedokládalo to ekonomické opodstatnění dané konkrétní emisi. Navíc uváděné výhody by mohly mít váhu při veřejné emisi dluhopisů, ale nikoli při jejich úpisu aktuálními společníky žalobkyně. Žalobkyně popsala několik dalších obecných ekonomických motivací, které vztáhla k restrukturalizaci jako celku, ovšem dostatečně nevysvětlila, jak do nich zapadá emise korunových dluhopisů. Městský soud nepovažoval za relevantní tvrzení o dodatečném ekonomickém zisku 579 mil. Kč, neboť tento údaj toliko ukazuje výnosy žalobkyně mezi léty 2013 a 2021, aniž vyvrací závěry daňových orgánů o umělém vytvoření transakcí ústících ve zneužití práva. Žalobkyně věrohodně nedoložila, že tyto výnosy plynuly především z provedené restrukturalizace a bez ní by těchto výnosů nedosáhla. Městský soud zdůraznil, že naprostá většina žalobkyní tvrzených výhod nemá příčinnou souvislost s předmětnou emisí dluhopisů, neboť jich bylo možno dosáhnout nezávisle na emisí korunových dluhopisů a jejich upsání vlastníky žalobkyně.

[13] Městský soud se ztotožnil s žalovaným, že jakkoli emise korunových dluhopisů v daném případě nebyla v rozporu s daňovou legislativou, tak byla v rozporu s účelem dané právní úpravy. Zatížení žalobkyně dluhopisovými úroky vyplácenými jejím společníkům (resp. akcionářům) nesledovalo naplnění smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, tedy že daňový subjekt může odečíst od svých příjmů pouze výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. I když žalobkyně náklady spojené s emisí dluhopisů prokázala, fakticky žádné finanční prostředky z emitovaných dluhopisů nezískala, čímž nedošlo k naplnění účelu zákona, a proto se jednalo o zneužití práva. Na jednání žalobkyně a jí spojených osob bylo třeba nahlížet komplexně jako na soubor propojených skutečností, které, ač izolovaně nejsou nijak závadné, ve svém souhrnu svědčily o nestandardnosti proběhlých ekonomických a právních kroků. Bylo na žalobkyni, aby své

pokračování

transakce vysvětlila a závěry daňových orgánů o zneužití práva vyvrátila, což však v dostatečné míře neučinila, resp. městský soud jí předestřené skutkové verzi neuvěřil.

II. Kasační stížnost

[14] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti napadenému rozsudku blanketní kasační stížnost, v níž uvedla, že rozsudek městského soudu napadá z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[15] V následném doplnění kasační stížnosti stěžovatelka vyjadřuje nesouhlas se závěry městského soudu, neboť má za to, že se městský soud se žalobními námitkami zabýval minimálně, fakticky pouze převzal závěry žalovaného a mechanicky aplikoval závěry judikatury týkající se zneužití práva, aniž by však posoudil tyto závěry v kontextu situace řešené v jejím případě. Stěžovatelka trvá na tom, že vysvětlila a prokázala racionální ekonomické důvody provedené restrukturalizace, resp. všech jejích jednotlivých kroků. Namítá, že městský soud vůbec nezohledňuje, že provedená restrukturalizace měla výrazný ekonomický přínos pro stěžovatelku v podobě zásadního navýšení výnosů. Dle stěžovatelky primární cíl provedené restrukturalizace, tj. vytvoření funkční holdingové struktury, byl úspěšně naplněn, o čemž svědčí právě i výrazné navýšení jejích výnosů. Nemůže tedy obstat závěr, že převažujícím důvodem byl důvod daňový.

[16] Stěžovatelka rovněž nesouhlasí se závěrem městského soudu, že v daném případě daňové orgány prokázaly naplnění objektivní i subjektivní složky zneužití práva. Stěžovatelka uvádí, že zákaz zneužití práva je *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastními právnímu řádu, zejména principem právní jistoty.

[17] Stěžovatelka poté opakuje, co dle jejího názoru v daňovém řízení vysvětlila a prokázala v souvislosti s jí realizovanou restrukturalizací za účelem vytvoření funkční holdingové struktury nejprve v letech 2012 a 2013 a poté při pokračování restrukturalizace v letech 2014 a 2015 (v této části kasační stížnosti se jedná o shodnou argumentaci, jaká byla uvedena na str. 11 a 12 žaloby – pozn. NSS). Stěžovatelka odmítá názor městského soudu, že jí popisované cíle neměly příčinnou souvislost s emisí korunových dluhopisů. Trvá na tom, že vysvětlila, že v rámci prvního kroku vytváření holdingové struktury došlo „z *racionálních ekonomických důvodů*“ k odkupu podílů a pořízení akcií společností AKUM a BKL, přičemž v této době nebyla plánována žádná fúze (takový krok byl v té době právně nerealizovatelný). Podstatné je podle ní rovněž to, že k pořízení těchto aktiv došlo prokazatelně za tržní cenu doloženou znaleckým posudkem. Bez nákupu podílů a akcií společností AKUM a BKL by stěžovatelce „*nevznikla nová příležitost k dosažení zdanitelných příjmů z její činnosti, resp. bez realizace nabrání vlastního kapitálu cizím a bez vzniku jistiny dluhu, z které byly hrazeny nákladové úroky, by nedošlo k udržení stávajících příjmů*“.

[18] Stěžovatelka dále tvrdí, že samotná emise dluhopisů představovala z jejího pohledu „*pouze transformaci existujícího jejího závazku z prostého závazku vůči mateřské společnosti na závazek z upsaných dluhopisů*“, tudíž to nebyla „*emise dluhopisů, která dala vznik „jistině“ dluhu, z které by stěžovatel hradil úrok, jako cenu peněz*“. Zdůrazňuje, že i kdyby dluhopisy nebyly emitovány a upsány, neznamenalo by to, že by současně neexistoval závazek stěžovatelky uhradit jistinu, resp. že by z neuhrazeného závazku stěžovatelka nehradila úroky. A tento úrok by byl daňově uznatelným výdajem. Podle stěžovatelky nelze tvrdit,

že úrokové náklady z dluhopisů představují nelegitimní daňovou výhodu, neboť v případě pořízení aktiv na dluh je v rámci běžných obchodních vztahů zcela standardní, že závazek generuje úrokové náklady, přičemž mezi spojenými osobami je třeba postupovat shodně, jako by bylo postupováno mezi osobami nespojenými.

[19] Stěžovatelka poté označuje za „zjevně nepravdivé“ tvrzení žalovaného, aprobované městským soudem, že emisi dluhopisů nezískala žádné nové externí zdroje pro financování svých podnikatelských aktivit. Namítá, že z jejího účetnictví jednoznačně plyne, že nákup aktiv (společností AKUM a BKL) „nebyla schopna uhradit z vlastních zdrojů a svůj závazek vůči prodávajícímu je tou jistinou, která byla formálně transformována do dluhopisů, tj. do externího zdroje financování“. Stěžovatelka opakuje, že byl naplněn primární cíl restrukturalizace, tj. byla vytvořena funkční holdingová struktura kapitálových společností, a že akvizice společností BKL a AKUM pomocí emise dluhopisů i další kroky restrukturalizace měly jednoznačný a významný ekonomický přínos, neboť se to projevilo v jejích výnosech, přičemž ekonomický přínos již dříve vyčíslila na 579 mil. Kč (stěžovatelka i na tomto místě doslovně opakuje část své žalobní argumentace obsažené na str. 14 a 15 žaloby – pozn. NSS).

[20] Stěžovatelka připouští, že restrukturalizace probíhala mezi spojenými osobami, resp. osobami vlastněnými Jiřím Škorpilem, Milanem Škorpilem a Josefem Krejčím, nicméně poukazuje na to, že všechny transakce proběhly při respektování zákona a za obvyklých podmínek, jaké by byly sjednány mezi nespojenými osobami. Pokud jde o argument městského soudu o pouhém „přeskupení majetku“, pak dle stěžovatelky městský soud pomíjí základní cíle restrukturalizace, tj. vytvoření funkční holdingové struktury společností vlastněných Jiřím Škorpilem, Milanem Škorpilem a Josefem Krejčím, jakož i skutečnost, že tento cíl byl úspěšně naplněn a restrukturalizace přinesla stěžovateli výrazné navýšení příjmů.

[21] Stěžovatelka trvá na tom, že vysvětlila racionální ekonomické důvody všech kroků provedené restrukturalizace a prokázala, že tato restrukturalizace měla zásadní ekonomický přínos v podobě výrazného navýšení výnosů, tudíž nemůže obstát závěr, že převažujícím účelem bylo získání neoprávněného daňového zvýhodnění. Namítá, že tuto skutečnost městský soud vůbec nezohlednil a že „pouze účelově tvrdí, že nebylo věrohodně doloženo, že tyto výnosy plynuly především z provedené restrukturalizace“.

[22] Stěžovatelka rovněž namítá, že finanční správa i městský soud na podporu svých závěrů mechanicky přejala závěry rozhodnutí soudů v obdobných kauzách, aniž by však zohlednily, že v případě stěžovatelky se jednalo o „v podstatných aspektech“ odlišnou situaci. Současně namítá, že daňové orgány neprovedly žádnou ekonomickou analýzu prokazující jejich tvrzení o hlavním účelu provedených transakcí, a tudíž neunesly své důkazní břemeno k závěru, že hlavním důvodem provedených transakcí byl důvod daňový. Městský soud dle názoru stěžovatelky pochybil, pokud závěry daňových orgánů potvrdil.

III. Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti a další podání účastníků

[23] Žalovaný ve svém vyjádření navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

[24] V úvodu podrobně shrnuje průběh daňového řízení. Zejména poukazuje na závěry z daňové kontroly týkající se zdaňovacích období v letech 2013 až 2015, na základě kterých

pokračování

správce daně neuznal výdaje na dluhopisové úroky jako daňově účinné náklady z důvodu zneužití práva, což vedlo k doměření daně stěžovatelce. V návaznosti na to správce daně ve vztahu k předmětným zdaňovacím obdobím v letech 2016 až 2018 vyzval stěžovatelku k podání dodatečných daňových přiznání, na což stěžovatelka reagovala tím, že daňová povinnost uvedená v řádných daňových tvrzeních byla ve správně výši. Následovaly výzvy správce daně k odstranění pochybností, na které stěžovatelka reagovala odmítnutím závěrů správce daně. Na základě výsledku postupu k odstranění pochybností správce daně stěžovatelce doměřil daň předmětnými dodatečnými platebními výměry. Jelikož v navazujícím odvolacím řízení stěžovatelkou dodatečně předložené důkazní prostředky nevedly ke změně závěrů o důvodech pro doměření daně, žalovaný odvolání zamítl a dodatečné platební výměry potvrdil.

[25] Žalovaný se poté vyjadřuje k námitce stěžovatelky, že vysvětlila a prokázala racionální ekonomické důvody provedené restrukturalizace, přičemž velmi podrobně shrnuje postup a zjištění správce daně, které k této otázce učinil. Trvá na tom, že stěžovatelka fakticky žádné reálné finanční prostředky z emise dluhopisů nezískala, neboť dluhopisy byly uhrazeny zápočtem proti závazku z titulu nákupu podílů a akcií společností AKUM a BKL (nedošlo ani k reálné úhradě emisního kurzu, jestliže tento byl započten se závazky vůči osobám spojeným), přitom ale zatížila sama sebe nemalými náklady v podobě dluhopisových úroků na dobu 15 let. Žalovaný dále poukázal na (i) neveřejnou emisi korunových dluhopisů namísto veřejné nabídky, (ii) okamžik vydání dluhopisů, (iii) neúměrně dlouhou splatnost dluhopisů a (iv) fakt, že jedinými upisovateli dluhopisů byli společníci stěžovatelky. To vše podle něj svědčí o zneužití práva.

[26] Žalovaný je toho názoru, že daňové orgány jasným a srozumitelným způsobem popsaly sled účelově provedených kroků a prokázaly, že tyto byly provedeny za hlavním cílem čerpání daňové výhody v podobě daňově účinných úroků z dluhopisů a v podobě nulového zdanění příjmů vlastníků dluhopisů (společníků stěžovatelky) z úroků z dluhopisů. Současně analyzovaly a podrobně popsaly jednotlivé kroky realizovaných transakcí, jejichž ekonomickou racionalitu stěžovatelka neobjasnila (naplnění objektivního kritéria zneužití práva – viz skutečnosti uvedené v bodech 80 až 82, 154 až 159 a 167 až 173 napadeného rozhodnutí). Správce daně rovněž popsal celou strukturu záměrně vytvořených vazeb a vztahů ve společnostech vlastněných Ing. Josefem Krejčím, Ing. Jiřím Škorpilem a Milanem Škorpilem a z toho plynoucího vlivu na daňovou povinnost stěžovatelky, které by se bez propojenosti osob podílejících se na transakcích v této formě rozhodně neuskutečnily (naplnění subjektivního kritéria zneužití práva – viz body 81, 151, 152 a 167 až 173 napadeného rozhodnutí). Žalovaný je proto přesvědčen, že daňové orgány své důkazní břemeno ohledně zneužití práva unesly, neboť nashromáždily dostatek důkazů pro vyslovení závěru o kumulativním naplnění podmínek pro aplikaci zneužití práva. Žalovaný se poté detailně zabývá jednotlivými okolnostmi daného případu, na základě kterých daňové orgány usoudily na zneužití práva.

[27] K námitce stěžovatelky, že daňové orgány neprokázaly naplnění objektivní i subjektivní složky zneužití práva, žalovaný nejprve odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které zákonem stanovená možnost emise dluhopisů představuje pobídku k financování podnikání získáním finančních prostředků dluhem z cizích zdrojů, jejím primárním smyslem tak je zajištění externího zdroje financování, tj. získání dodatečného kapitálu. Podle žalovaného k tomu v případě stěžovatelky nedošlo.

Stěžovatelka nové finanční prostředky fakticky nezískala, neboť dluhopisy byly uhrazeny zápočtem proti závazku z titulu nákupu obchodních podílů a akcií společností AKUM a BKL (žalovaný opakovaně zdůrazňuje, že nedošlo ani k reálné úhradě emisního kurzu).

[28] Žalovaný považuje za podstatné, že stěžovatelka, aby splnila podmínku danou v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů (definující vzájemnou vazbu nákladů a výnosů), uměle nastavila jednotlivé kroky transakcí tak, aby souvislost nákladů a výnosů (byť formální) prokázala, současně uměle a účelově nastavila přijetí podílů na zisku a dividendách tak, aby tento byl osvobozen. Obdobně lze podle žalovaného nahlížet i na úrokové výnosy vzniklé z formálně vzniklých půjček (bez faktického toku finančních prostředků), jestliže na straně dlužníků (společností AKUM a BKL) bylo účtováno o úrokových nákladech ve stejné výši, přičemž fúzí sloučením vlastní kapitál zanikajících společností, zahrnující výsledek hospodaření, se stal součástí vlastního kapitálu nástupnické společnosti (stěžovatelky) a tak celkový ekonomický efekt po provedené fúzi sloučením těchto společností byl v podstatě nulový. Podstatná je rovněž skutečnost, že stěžovatelka fúzí sloučením se společnostmi AKUM a BKL dluhopisovou emisí financovaný nákup podílů a akcií v těchto společnostech následně pozbyla (vztah mateřské a dceřiných společností vzniklý změnou právní formy stěžovatelky k datu 1. 10. 2013 fúzí sloučením k datu 1. 9. 2014 zanikl), a přesto jsou dluhopisové úroky uplatňovány v daňově uznatelných výdajích.

[29] Žalovaný dále podrobně popisuje důvody, pro které v případě stěžovatelky nebyl naplněn účel emise dluhopisů, a to ve shodě s odůvodněním napadeného rozhodnutí, jakož i se svým vyjádřením k žalobě. Akcentuje, že stěžovatelkou realizovaný nákup podílů a akcií ve společnostech AKUM a BKL a kroky s tím související nevedly ke změně vlastníka či k nové akvizici, ale ke značnému zadlužení stěžovatelky, coby emitenta dluhopisů, jež nemá žádné racionální ekonomické opodstatnění. Žalovaný rovněž nesouhlasí s tvrzením stěžovatelky, že daňové orgány neprovedly žádnou ekonomickou analýzu prokazující tvrzení o hlavním účelu provedených transakcí, a odkazuje na str. 25 a 26 zprávy o daňové kontrole ze dne 11. 11. 2019, kde správce daně hodnotí tvrzené dopady (resp. přínosy) provedených kroků.

[30] Stěžovatelka na vyjádření žalovaného reagovala replikou, ve které setrvává na své dosavadní argumentaci, kterou v některých bodech opakuje. Zejména akcentuje, že v podaném odvolání uvedla podrobnou argumentaci prokazující výrazný ekonomický přínos provedených transakcí, na kterou žalovaný nereagoval. Stěžovatelka trvá na tom, že věrohodně doložila, že zvýšené výnosy plynuly především z provedené restrukturalizace, neboť je generují v rámci restrukturalizace získaná významná aktiva.

[31] Žalovaný v reakci na repliku stěžovatelky předložil dodatečné vyjádření, ve kterém rovněž setrval na své dosavadní argumentaci. Nad její rámec doplnil odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2023, č. j. 4 Afs 262/2022-87. Má za to, že tam vyslovené právní závěry lze aplikovat i na případ stěžovatelky, neboť i v tomto případě je zcela zásadní pro posouzení ekonomické racionality emise dluhopisů, že stěžovatelka fakticky žádné reálné finanční prostředky z emise dluhopisů nezískala. Proto je podle žalovaného beze smyslu řešit, zda akvizice společností AKUM a BKL pomocí emise dluhopisů, jakož i další kroky provedené v rámci restrukturalizace, měly významný ekonomický přínos.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

pokračování

[32] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102, věta první s. ř. s.), proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je řádně zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[33] Kasační stížnost není důvodná.

[34] Úvodem svého posouzení Nejvyšší správní soud považuje za vhodné zdůraznit, že kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu (§ 102 s. ř. s.) a důvody, které v ní lze s úspěchem uplatnit, se tak musejí upínat právě k tomuto rozhodnutí. Z § 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s. a z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční. V této souvislosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že již v rozsudku rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS, dospěl k závěru, podle něhož *„míra precizace žalobních bodů do značné míry určuje i to, jaké právní ochrany se žalobci u soudu dostane. Čím je žalobní bod – byť i vyhovující – obecnější, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a posuzovat jej. Není naprosto na místě, aby soud za žalobce spekulativně domýšlel další argumenty či vybíral z reality skutečnosti, které žalobu podporují. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by funkci žalobcova advokáta.“* Uvedené pak stejnou měrou platí i pro formulaci kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2019, č. j. 6 As 137/2019-55). Je proto odpovědností stěžovatelů, aby ve svých kasačních stížnostech dostatečně specifikovali skutkové a právní důvody, pro které napadají rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2015, č. j. 8 As 109/2014-70).

[35] Dále platí, že není úkolem Nejvyššího správního soudu nahrazovat činnost krajského (resp. městského) soudu a opětovně přezkoumávat napadené rozhodnutí správního orgánu, jako kdyby rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu neexistovalo. Řízení o kasační stížnosti není pokračováním řízení o žalobě. Je samostatným řízením o mimořádném opravném prostředku poté, kdy řízení před krajským (resp. městským) soudem bylo pravomocně skončeno, a Nejvyšší správní soud v něm přezkoumává především rozhodnutí a postup krajského (resp. městského) soudu, který o žalobě rozhodl a proti němuž kasační stížnost směřuje. Proto platí, že *„[u]vedení konkrétních stížných námitek [...] nelze nahradit zopakováním námitek uplatněných v odvolání nebo v žalobě, neboť odvolací a žalobní námítky směřovaly proti jiným rozhodnutím, než je rozhodnutí přezkoumávané Nejvyšším správním soudem.“* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2007, č. j. 8 Afs 106/2006-58).

[36] Nejvyšší správní soud nejprve posoudí námitku nepřezkoumatelnosti, neboť obecně platí, že meritorní přezkum napadeného rozsudku je možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský (resp. městský) soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-76). Nepřezkoumatelnost však není projevem nenaplněné subjektivní představy účastníka řízení

o tom, jak měl krajský (resp. městský) soud rozhodnout, resp. jak podrobně by mu měl být rozsudek odůvodněn, ale je objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24, a ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 As 146/2017-35).

[37] V nyní projednávané věci napadený rozsudek kritéria přezkoumatelnosti splňuje. Městský soud srozumitelně vyložil důvody svého rozhodnutí a rovněž se dostatečně vypořádal s podstatou žalobní argumentace, kterou přehledně shrnul, následně vymezil podstatu sporu a tou se zabýval. Závěry městského soudu jsou podpořeny srozumitelnou argumentací, založenou na relevantní právní úpravě a judikatuře, kterou na sporné otázky aplikoval. Nejvyšší správní soud nemá co vytknout ani způsobu, jakým městský soud přistoupil k odůvodnění svého rozsudku, tj. že se zabýval podstatou žalobní argumentace a nevyvracel jednotlivé dílčí námitky a tvrzení stěžovatelky uvedené v obsáhlé žalobě, která čítala 39 stran. Správní soudy totiž nemají povinnost vypořádat se s každým dílčím argumentem, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 As 221/2014-43, bod [41]).

[38] Stěžovatelka sice v kasační stížnosti za jeden z kasačních důvodů označuje důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ovšem konkrétním způsobem neuvedla, v čem nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spatřuje. Pouze na několika místech své kasační argumentace v obecné rovině namítá, že městský soud nezohlednil relevantní skutečnosti, resp. že některé skutečnosti neposuzoval, což implikuje nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud rovněž toliko v obecné rovině konstatuje, že žádnou ze stěžovatelkou uplatněných nosných žalobních námitek městský soud nepominul.

[39] Jelikož napadený rozsudek je přezkoumatelný a jelikož žádná jiná vada řízení před městským soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, nebyla ani stěžovatelkou namítána ani zjištěna kasačním soudem z úřední povinnosti, nezbyvá než uzavřít, že kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není dán.

[40] Obdobně stěžovatelka v blanketní kasační stížnosti pouze uvádí kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ovšem v následném doplnění své stížnosti již nenamítá žádné konkrétní vady řízení vedeného před správními orgány, které by se týkaly zjišťování skutkové podstaty a pro které by měl městský soud napadené rozhodnutí zrušit. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že ani tento stěžovatelkou namítaný kasační důvod není dán.

[41] Nejvyšší správní soud dále posoudí namítaný kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., který se týká samotné podstaty sporu, tedy zda daňové orgány stěžovatelce oprávněně neuznaly náklady na úroky z dluhopisů, které emitovala na konci roku 2012 a které upsali její jediní společníci (výše uvedené tři fyzické osoby), a to z důvodu zneužití práva.

[42] Otázkou naplnění kritérií testu zneužití práva při emisi korunových dluhopisů se Nejvyšší správní soud již mnohokrát ve své rozhodovací praxi zabýval. Městský soud v napadeném rozsudku přiléhavě popsal judikaturní vývoj vztahující se ke zneužití práva v oblasti daní, a to včetně případů, kdy daňové orgány daňovému subjektu neuznaly jako daňově účinné náklady na vyplacené úroky z korunových dluhopisů (srov. body 37 až 46 napadeného rozsudku). Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci považuje za

pokračování

nadbytečné, aby městským soudem popsaný judikатурní vývoj podrobněji rekapituloval, neboť ani stěžovatelka uvedená judikатурní východiska v kasační stížnosti nezpochybňuje.

[43] Nejvyšší správní soud proto pouze ve stručnosti konstatuje, že dle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské Unie (dále jen „Soudní dvůr EU“) i Nejvyššího správního soudu platí, že *ke zneužití práva dochází v případech, kdy přes formální splnění podmínek plynoucích z unijního práva není naplněn účel právní úpravy (objektivní kritérium) a kdy hlavním účelem určitého jednání je získat daňové zvýhodnění, a vytvářejí se tak umělé podmínky k jeho dosažení (subjektivní kritérium)* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2023, č. j. 2 Afs 167/2022-52, bod [19], resp. tam odkazovaná judikatura Soudního dvora EU). Z uvedeného vyplývá, že podmínky aplikace zneužití práva v oblasti daní spočívají v prokázání objektivního a subjektivního kritéria. Tato kritéria ve vztahu k případu úroků z úvěrových nástrojů (korunových dluhopisů) uplatněných daňovým subjektem jako daňově účinné náklady Nejvyšší správní soud blíže vymezil shrnutím své dosavadní judikatury v rozsudku ze dne 22. 8. 2024, č. j. 4 Afs 412/2023-47, body [19] až [21] následovně.

[44] „*Objektivní kritérium spočívá v tom, že daňová výhoda byla získána v rozporu s účelem právní úpravy. Podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy. Účelem tohoto ustanovení je podpora podnikání a jeho rozvoje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2022, č. j. 7 Afs 175/2022-37, bod 36, srov. též usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2001, sp. zn. II. ÚS 67/2000, a jeho náleze ze dne 2. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 438/2001). Účelem uplatňování úroků z úvěrových nástrojů jako daňově účinných nákladů je pobídka k financování podnikání získáním finančních prostředků dluhem z cizích zdrojů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021-60, bod 31). Vždy tím jsou míněny náklady vážící se k aktivitám sledujícím ekonomicky racionální účel, a nikoliv těm samoúčelným (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007-108).“*

[45] „*Subjektivní kritérium spočívá v tom, že převažujícím účelem posuzovaného jednání bylo získat neoprávněnou daňovou výhodu a jeho obsahem umělé vytváření podmínek vyžadovaných pro její přiznání. Je třeba ‘dovodit, zda konkrétní jednání daňového subjektu mohlo mít jiné vysvětlení než snahu o neoprávněné získání daňové výhody’ a identifikovat ‘umělou konstrukci sloužící k získání daňové výhody’ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2022, č. j. 10 Afs 289/2021-42, body 31 a 40). Klíčem je zohlednit ‘zapojení spojených osob, resp. členů jejich statutárních orgánů, do řetězce transakcí’ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021-60, bod 28), respektive ‘právní, hospodářské i personální vztahy mezi zainteresovanými subjekty i celkovou ekonomickou racionalitu transakcí’, a určit ‘skutečný obsah a význam předmětné emise dluhopisů a souvisejících operací’ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2022, č. j. 7 Afs 175/2022-37, body 28 a 42).“*

[46] „*Subjektivní a objektivní kritérium není třeba posuzovat striktně odděleně. Mimo jiné vzhledem ke specifikům oblasti přímých daní mohou být zjištěné skutečnosti plně zohledněny jak v rámci kritéria subjektivního, tak i objektivního; ‘smysl celého § 24 zákona o daních z příjmů je do značné míry propojen právě s tím, že se jako daňově účinné uznávají jen reálné, nikoli umělé vytvořené náklady (tato ‘umělost’ jednání je jinak ale právě posuzována v rámci subjektivní podmínky)’ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2022, č. j. 10 Afs 289/2021-42, bod 36).“*

[47] Městský soud se v nyní posuzovaném případě výše popsanými judikaturními východisky řídil a v napadeném rozsudku se naplněním objektivního a subjektivního kritéria zneužití práva na podkladě konkrétních okolností posuzovaného případu stěžovatelkou emitovaných korunových dluhopisů podrobně zabýval. Současně i vypořádal podstatu žalobní argumentace směřující proti závěru daňových orgánů o zneužití práva (srov. body 48 až 78 napadeného rozsudku).

[48] Městský soud se v napadeném rozsudku rovněž zabýval pojmem „korunový dluhopis“, jakož i zákonodárcem zamýšleným účelem emise korunových dluhopisů, jímž bylo zajištění financování emitenta z cizích zdrojů, který následně mohl uplatnit úrokový náklad jako daňově účinný náklad a tím si snížit základ daně z příjmů. Na straně upisovatele pak úpis dluhopisů představoval daňovou optimalizaci v podobě absence daně z úrokového příjmu (při aplikaci § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, ve znění účinném do 31. 12. 2012, a čl. IV bodu 2 přechodných ustanovení zákona č. 192/2012 Sb. bylo zdanění úrokového příjmu 15 % srážkovou daní rovno 0 Kč). Městský soud přiléhavě poukázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, která ve vztahu k možnému zneužití práva emisí korunových dluhopisů dospěla k závěru, že *zneužití práva zpravidla nebude spočívat pouze v samotné emisi dluhopisů, ovšem emise může být součástí delšího řetězce kroků, které ve svém souhrnu mohou zneužití práva znamenat. Daňové subjekty mohou chtít využít toho, že se z příjmů z korunových dluhopisů neodváděla daň a tento nástroj zahrnout do složitějšího řetězce transakcí, který může vést k daňovému zvýhodnění bez toho, aby transakce měly ekonomický smysl. Typicky si daňový subjekt uměle zvýší náklady o úrok z dluhopisů. Je tedy nutné se zabývat tím, zda byla emise dluhopisů ekonomicky opodstatněná. Emise dluhopisů bude ekonomicky opodstatněná, pokud zajistí finanční prostředky z cizích zdrojů. Pokud emise dluhopisů žádné dodatečné prostředky daňovému subjektu nepřinese a pouze mu zvýší náklady o úrok, bude se jednat o zneužití práva* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2023, č. j. 8 Afs 53/2022-56, bod [26]).

[49] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že v nyní projednávané věci je podstatné především to, že veškeré operace, z nichž daňové orgány dovozují zneužití práva stěžovatelkou (prodeje podílů a akcií ve společnostech AKUM a BKL, emise korunových dluhopisů, úpis dluhopisů, započtení závazků a uzavření smluv o půjčce), proběhly výlučně mezi subjekty stoprocentně nebo téměř výlučně vlastněnými Ing. Josefem Krejčím, Ing. Jiřím Škorpilem a Milanem Škorpilem. Do žádné z těchto operací se nezapojoval subjekt, který by uvedenými fyzickými osobami nebyl ovládán, resp. ani to jinému subjektu nebylo nabídnuto, neboť korunové dluhopisy nebyly určeny k obchodování na regulovaném nebo jiném trhu ani k veřejné nabídce. Jejich výlučnými upisovateli se tak staly právě uvedené fyzické osoby, coby jediní společníci (následně akcionáři) stěžovatelky. Navíc stěžovatelka při předmětné emisi žádné dodatečné finanční zdroje nezískala, neboť úhrada emisního kurzu jí emitovaných dluhopisů byla provedena zápočtem vůči dluhům jí vzniklým vůči upisovatelům dluhopisů (Ing. Josefu Krejčímu, Ing. Jiřímu Škorpilovi a Milanu Škorpilovi) v souvislosti s převody jejich podílů, resp. akcií ve společnostech AKUM (100 %) a BKL (90 %) na stěžovatelku za stejnou cenu, v jaké byly korunové dluhopisy upsány. Stěžovatelka tedy od upisovatelů dluhopisů (svých akcionářů) nezískala žádné finanční prostředky, přesto jí vznikl v souvislosti s úpisem dluhopisů závazek v podobě výplaty úroků z dluhopisů ve výši 11 % p. a. po dobu 15 let a navíc i závazek splatit jistinu dluhopisů po uplynutí doby jejich splatnosti. Stěžovatelka sice nabyla podíly a akcie ve společnostech AKUM a BKL

pokračování

(od svým společníků, resp. akcionářů), ovšem krátce poté tyto společnosti zanikly fúzí sloučením se stěžovatelkou.

[50] Nejvyšší správní soud konstatuje, že již z těchto skutečností je jasné patrné, že posuzovanou emisí korunových dluhopisů nebyl naplněn primární účel emise dluhopisů, kterým je zajištění externího zdroje financování, resp. získání dodatečného kapitálu pro další rozvoj nebo udržení podnikání stěžovatelky z externích zdrojů. Jak již bylo uvedeno výše, pokud emise dluhopisů nepřinese emitentovi žádné dodatečné prostředky z externího zdroje a pouze mu zvýší náklady o úroky vyplácené upisovatelům z těchto dluhopisů, jedná se o zneužití práva, neboť není naplněn účel daňové uznatelnosti nákladů ve smyslu § 24 zákona o daních z příjmů.

[51] Stěžovatelka v kasační stížnosti označuje za „zjevně nepravdivý“ závěr daňových orgánů, aprobovaný městským soudem, že emisí dluhopisů nezískala žádné nové externí zdroje pro financování svých podnikatelských aktivit. Ovšem pouze odkazuje na své účetnictví a nabízí zcela nevěrohodné vysvětlení, že nákup aktiv (společností AKUM a BKL) „nebyla schopna uhradit z vlastních zdrojů a svůj závazek vůči prodávajícímu je tou jistinou, která byla formálně transformována do dluhopisů, tj. do externího zdroje financování“. Jak již bylo uvedeno výše, nákupem podílů, resp. akcií ve společnostech AKUM a BKL došlo pouze k přeskupení majetku uvnitř skupiny společností ovládaných stejnými třemi fyzickými osobami, bez reálného přínosu dodatečného kapitálu z externích zdrojů pro další rozvoj nebo udržení podnikání stěžovatelky.

[52] Nejvyšší správní soud souhlasí s žalovaným i městským soudem, že stěžovatelka nepředestřela věrohodné vysvětlení řetězce transakcí, do nichž byla včleněna emise korunových dluhopisů, které by umožnilo učinit závěr o ekonomickém opodstatnění předmětné emise. Naopak daňovými orgány popsané jednotlivé kroky stěžovatelky a s ní spojených osob, jakož i povaha právních, ekonomických i personálních vztahů mezi spojenými osobami, svědčí tomu, že emise dluhopisů a s ní související operace nebyly uskutečněny za obvyklých ekonomických podmínek, které by se uplatnily v běžných ekonomických vztazích mezi nespojenými osobami, ale že směřovaly primárně ke zjednání neoprávněné daňové výhody pro stěžovatelku a její společníky, resp. akcionáře.

[53] Stěžovatelka v kasační stížnosti obsáhle argumentuje „jednoznačným a významným ekonomickým přínosem“ celé restrukturalizace, jejímž cílem mělo být vytvoření holdingové struktury a do které byla zahrnuta i emise korunových dluhopisů. Stěžovatelka ovšem pomíjí, že za skutkových okolností daného případu nebyla emise korunových dluhopisů k vytvoření tvrzené holdingové struktury nijak přínosná, jak podrobně vysvětlily daňové orgány a posléze i městský soud. Navíc tento stěžovatelkou deklarovaný cíl restrukturalizace je značně oslaben skutečností, že stěžovatelka k rozhodnému dni fúze sloučením se společnostmi AKUM a BKL (tj. k 1. 9. 2014) pozbyla svou majetkovou účast v těchto společnostech. Realizovanou fúzí sloučením holdingová struktura zanikla, avšak povinnost hradit dluhopisové úroky související s jejím vznikem zůstala po dobu splatnosti dluhopisů (do roku 2027) stěžovatelce i nadále.

[54] Nejvyšší správní soud proto souhlasí s daňovými orgány a městským soudem, že minimálně převažujícím účelem emise korunových dluhopisů stěžovatelkou bylo realizovat výplatu úroků z korunových dluhopisů zatížených nulovou srážkovou daní spojeným osobám (jejím vlastníkům – uvedeným třem fyzickým osobám) a současně stěžovatelku

zatížit daňově účinnými náklady na výplatu úroků z dluhopisů a tím jí snížit daňový základ. V posuzovaném případě tak předmětná emise korunových dluhopisů neměla ekonomické opodstatnění, ale pouze se snažila získat dvojí daňového zvýhodnění.

[55] Pokud stěžovatelka poukazuje na ekonomický přínos, který se měl projevit ve výnosech stěžovatelky a který stěžovatelka vyčíslila za roky 2013 až 2021 (po odečtení nákladů z dluhopisů) na 579 mil. Kč, pak městský soud (jakož i předtím daňové orgány) se i touto argumentací stěžovatelky zabýval. Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že samotné výnosy stěžovatelky mezi léty 2013 a 2021 nijak nevyvracejí závěry daňových orgánů o umělém vytvoření transakcí za účelem získání daňového zvýhodnění z emise korunových dluhopisů. Stěžovatelka totiž nedoložila, že uvedených výnosů dosáhla právě proto, že realizovala odkup podílů, resp. akcií společností AKUM a BKL od svých „vlastníků“ (tří fyzických osob), za které uhradila kupní cenu započtením své pohledávky za úpis korunových dluhopisů stejnými třemi svými vlastníky (aniž by dluhopisy veřejně nabízela). Městský soud rovněž poukázal na to, že se daňové orgány podrobně zabývaly znaleckými posudky předloženými stěžovatelkou k prokázání tvrzení o ekonomickém opodstatnění provedených transakcí, přičemž dostatečně a přesvědčivě odůvodnily svůj závěr, že ani znalecké posudky neprokázaly tvrzení stěžovatelky. Podle žalovaného znalce nevzal v potaz postupy stěžovatelky uskutečněné v roce 2012, nehodnotil enormní nákladové zatížení stěžovatelky, které emisí dluhopisů a odprodejem podílů po dobu 15 let vzniklo, a nevyhledával, neporovnával a nehodnotil, zda existovaly jiné ekonomicky racionálnější alternativy možného postupu v rámci restrukturalizace, které by byly pro stěžovatelku méně finančně zatěžující. Naopak za logické a adekvátní znalec osvědčil stěžovatelkou uvedené obecné důvody, které jsou charakteristické pro jakékoli holdingové uspořádání (srov. body [98] až [99] napadeného rozhodnutí).

[56] Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatelka se v kasační stížnosti omezuje toliko na opakování žalobních tvrzení a na vyjádření obecného nesouhlasu s posouzením městského soudu, resp. daňových orgánů, aniž by kasačnímu soudu předeštila konkrétní tvrzení a argumenty, pro které by posouzení daňových orgánů, a probované městským soudem nemělo obstát. Se stěžovatelkou nelze souhlasit v tom, že by daňové orgány ohledně hlavního důvodu provedených transakcí neuvedly přezkoumatelnou správní úvahu opřenou o faktický stav a relevantní důkazy, resp. že by jen mechanicky převzaly závěry z rozhodnutí soudů v obdobných věcech. Jak z napadeného rozsudku, tak i z napadeného rozhodnutí žalovaného je jasné patrné, že daňové orgány vyšly z řádně zjištěného skutkového stavu, který posoudily z hlediska naplnění objektivního a subjektivního kritéria zneužití práva.

[57] Je třeba zdůraznit, že podstatou sporu bylo posouzení, zda hlavním účelem emise korunových dluhopisů stěžovatelkou bylo získání neoprávněného daňového zvýhodnění, kterým na straně stěžovatelky bylo zahrnutí dluhopisových úroků, které stěžovatelka vyplácela svým třem jediným společníkům (později akcionářům), do daňově účinných nákladů, čímž došlo ke snížení jejího daňového základu (a potažmo i její daňové povinnosti). Stěžovatelka přitom v kasační stížnosti nevyužila prostor, aby konkrétním způsobem polemizovala s městským soudem (a potažmo žalovaným) stran nenaplnění účelu § 24 zákona o daních z příjmů v případě jí vyplácených úroků z korunových dluhopisů (tím je zajištění dodatečných finančních prostředků z cizích zdrojů k financování podnikatelské činnosti emitenta), a namísto toho pouze v obecné rovině argumentuje jí tvrzeným ekonomickým přínosem celé restrukturalizace, přestože daňové orgány řádně identifikovaly

pokračování

a prokázaly umělost emise korunových dluhopisů a souvisejících operací a právních kroků. Stěžovatelka v kasační stížnosti nijak nekonkretizovala, v jakých „*podstatných aspektech*“ by se měl její případ lišit od jiných (městským soudem i daňovými orgány odkazovaných) případů, ve kterých správní soudy dospěly k závěru o zneužití práva při emisi korunových dluhopisů.

[58] K neustále se opakující argumentaci stěžovatelky o tvrzeném ekonomickém přínosu restrukturalizace, jak označuje soubor kroků, které realizovala v letech 2012 až 2015, Nejvyšší správní soud poukazuje na svůj rozsudek ze dne 19. 12. 2023, č. j. 4 Afs 262/2022-87, bod [42], v němž konstatoval následující: *„Jak již Nejvyšší správní soud uvedl výše, primárním účelem zákonem stanovené možnosti emise dluhopisů je získání finančních prostředků (peněz či pohledávek) pro podnikání čili získání dodatečného kapitálu (srov. rozsudek ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021-60). Pokud emise dluhopisů nenaplní svůj primární účel, nelze ji shledat ekonomicky racionální. V rozsudku ze dne 22. 3. 2022, č. j. 4 Afs 109/2022-32, Nejvyšší správní soud uvedl, že ‘absence ekonomicky racionálního smyslu transakce je okolností svědčící o naplnění objektivního i subjektivního proku zneužití práva’. Pokud není prokázáno, že emitent skutečně finanční prostředky díky emisi získal, je beze smyslu řešit, zda emise dluhopisů byla ekonomicky racionální z pohledu objemu emise, použití (ne)získaných finančních prostředků a jiných.“* Je proto třeba souhlasit s žalovaným, že neprokázalo-li se v případě stěžovatelky, že by emisí korunových dluhopisů skutečně získala dodatečné finanční prostředky z externího zdroje, je nadbytečné se dále zabývat tvrzeným ekonomickým přínosem celé restrukturalizace.

[59] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že daňové orgány unesly důkazní břemeno stran prokázání zneužití práva, neboť přdestřely dostatek skutečností, které svědčí o umělé konstrukci sloužící k získání daňové výhody (srov. městským soudem odkazovaný bod 81 napadeného rozhodnutí, v němž žalovaný shrnuje skutečnosti prokazující naplnění objektivního i subjektivního kritéria zneužití práva). Přitom se nevyžaduje absolutní jistota, ale postačí prokázat dostatečnou míru pravděpodobnosti, která bude zpravidla naplněna, pokud bude možné z provedených důkazů učinit daný závěr bez vážných pochybností (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 1. 2020, č. j. 8 Afs 23/2018-37). Stěžovatelce se ovšem nepodařilo vyvrátit daňovými orgány zjištěné okolnosti svědčící o jejím zneužití práva, neboť věrohodně neosvětlila ekonomickou racionalitu financování nákupu podílů, resp. akcií společností AKUM a BKL od svých „vlastníků“ prostřednictvím emise korunových dluhopisů, které byly určeny a také upsány týmiž fyzickými osobami vlastníci a ovládajícími stěžovatelku.

[60] Ve shodě s městským soudem i daňovými orgány Nejvyšší správní soud uvádí, že v posuzovaném případě stěžovatelka tím, že se zatížila úroky vyplácenými svým vlastníkům, kteří při neveřejném úpisu dluhopisy nakoupili, nesledovala naplnění smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. I když stěžovatelka náklady spojené s emisí dluhopisů vynaložila, žádné finanční prostředky z emitovaných dluhopisů pro účely své podnikatelské činnosti z externího zdroje nezískala. Nastala tedy situace, která je v rozporu s účelem zákona, a proto jsou naplněny znaky zneužití práva.

[61] Nejvyšší správní soud shrnuje, že v posuzovaném případě daňové orgány dostatečně prokázaly, že nákladové úroky z emitovaných dluhopisů ve skutečnosti (materiálně) nepředstavovaly žádné skutečné náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů stěžovatelky, neboť emise dluhopisů nesplnila svůj hlavní účel, tj. získat pro

stěžovatelku finanční prostředky z externího zdroje. Stěžovatelce se ani v kasační stížnosti nepodařilo hodnověrně vyvrátit závěry daňových orgánů, aprobované městským soudem, že emise korunových dluhopisů a s ní související právní a účetní kroky byly (s ohledem na časový sled událostí a personální, resp. majetkové propojení zúčastněných subjektů) vedeny záměrem jednajících osob získat daňové zvýhodnění v rozporu s účelem zákona o daních z příjmů.

[62] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že žádná ze stěžovatelkou uplatněných kasačních námitek není důvodná. Městský soud se nedopustil pochybení v právním posouzení věci a všechny relevantní právní otázky posoudil správně, a svůj rozsudek i přezkoumatelně odůvodnil.

V. Závěr

[63] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, zamítl ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. (výrok I. tohoto rozsudku).

[64] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. Toto právo by měl procesně úspěšný žalovaný, kterému ale žádné účelně vynaložené náklady nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení (výrok II. tohoto rozsudku).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 26. února 2025

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu